

1982, 4. ledna – Sdělení VONS č. 284 „Zásahy StB po vyhlášení výjimečného stavu v Polsku“ o zadržení Jana Šabaty v bytě jeho sestry Anny Šabatové a jeho následném vyhoštění z Prahy, o zadržení a výsleších Martina Hyblera, Ladislava Lise, Bedřicha Placáka a Jaroslava Šabaty, o zásahu proti účastníkům filozofického semináře v bytě Ladislava Hejdánka, o zadržení a výsleších Václava Malého, Karola Sidona a Andreje Stankoviče v souvislosti s havárií kotle na jejich pracovišti v hotelu Meteor a o zadržení Karla Bartoška a jeho obvinění z trestného činu výtržnictví.

Souběžně s vyhlášením výjimečného stavu v Polsku začaly orgány StB vyvíjet hned v neděli 13. prosince 1981 aktivitu, a to především v Praze a v Brně. Policejní zásahy jsou zaměřeny především proti aktivistům hnutí Charta 77 a členům VONS i proti mladé inteligenci.¹ V neděli odpoledne byl z bytu Anny Šabatové odveden její bratr Jan Šabata, signatář Charty 77, na 24 hodin zadržen a poté vyhoštěn do Brna. Týž den ve 22.00 hod. byl před svým bytem zadržen jeden z mluvčích Charty 77 MUDr. Bedřich Placák a po dvou hodinách, během nichž mu bylo vyslovováno „varování“, byl propuštěn. Obdobně proběhlo zadržení a výslech člena VONS dr. Martina Hyblera, k němuž došlo v neděli pozdě večer. Člen VONS a člen kolektivu mluvčích Charty 77 Ladislav Lis však byl (též v neděli večer) zadržen na 48 hodin. V Brně byl téhož dne zadržen na 48 hodin mluvčí Charty 77 dr. Jaroslav Šabata. Při propuštění dostal příkaz odjet z Brna. Za svého nuceného pobytu na venkově i po opětovném návratu do Brna byl denně kontrolován StB až do 22. prosince.

V pondělí 14. prosince večer několik mužů StB vedených npor. Karbanem v bytě filosofa dr. Ladislava Hejdánka, člena kolektivu mluvčích Charty 77, pozatýkalo účastníky filozofického semináře, který tam právě probíhal.² Zadržení byli: dr. Ladislav Hejdánek (na 24 hodin), signatáři Charty 77 Markéta Němcová a Tomáš Vlasák na 48 hodin. Po kratším či delším výslechu ve

večerních a nočních hodinách byli propuštěni další zadržení mladí zadržení návštěvníci semináře Daniel Kummerman³, Jan Kozlík, Aleš Havlíček a Markéta Hrbková.

Ve středu 16. 12. 1981 byl v době své pracovní směny předveden ze svého nynějšího pracoviště kotelny hotelu Meteor v Hyberské ulici v Praze poslední z mluvčích Charty 77, katolický kněz Václav Malý. Předvedla ho skupina devíti uniformovaných i neuniformovaných příslušníků SNB, vedených důstojníky StB kpt. Pospíšilem a kpt. Pokorným. Václav Malý byl potom pět dnů zadržován v celách předběžného zadržení v Konviktské ulici v Praze 1. Propuštěn byl na příkaz prokurátora pro Prahu 1 JUDr. Turka až v pondělí 21. 12. 1981 kolem 12. hodiny. Prvních 48 hodin zadržení mu bylo zdůvodněno jen povšechně § 23 zákona 40/74 o SNB!⁴ V nočních hodinách dne 16. 12., tedy v první den zadržení, byl Václav Malý vyslýchán vyšetřovatelem VB pplk. Šimůnkem na technický stav parního kotle na jeho pracovišti. K vyřazení kotle z provozu došlo již v pondělí 14. 12., v den, kdy nekonal službu. Současně byl podroben nočnímu výslechu ve vedlejší místnosti budovy Hlavní správy vyšetřování VB v Konviktské ulici č. 14 i jeho spolupracovník z kotelny, člen VONS Andrej Stankovič, a to na stejné téma. Třetí topič hotelu, spisovatel Karol Sidon, rovněž signatář Charty 77, byl vyslechnut následujícího dne odpoledne. Kotelna hotelu Meteor je v naprosto nevyhovujícím technickém stavu, kotle mají prošlou záruční lhůtu a kotelna je udržována v provozu jen proto, že zavřením hotelu by podnik Restaurace a jídelny v Praze 1 utrpěl značné finanční ztráty. Vbrzku se údajně připravuje její rekonstrukce. Přesto však byl Václav Malý v pátek dne 18. 12. 1981 po výslechu na StB odvezen vyšetřovatelem StB kpt. Pospíšilem na místní okrsek VB v Benediktské ulici v Praze 1, kam hotel Meteor územně přísluší, a tam mu bylo přečteno obvinění, že v souvislosti s přerušením provozu zmíněného kotle se dopustil trestného činu podle § 137/1 trestního zákona, že „z nedbalosti způsobil větší škodu na majetku v socialistickém vlastnictví“ – a navrhuje se, aby byl vzat do vazby. Pak byl odvezen nazpět do cely předběžného zadržení a po dalších třech dnech propuštěn. Při výsleších na StB, na rozdíl

od výslechu na VB, který proběhl korektně, se vyšetřovatel kpt. Pospíšil dopouštěl hrubých urážek a invektiv, zejména v souvislosti s polským vývojem. V celém tomto případě se značí trvalá snaha StB o vmanévrování angažované veřejnosti Charty 77 do kriminálních souvislostí, jako tomu bylo v případě jiného mluvčích Charty 77 ing. Rudolfa Battěka.⁵ V této snaze není pro StB nic nemožného, žádná absurdita dost dobrá, jak ukazuje i tento případ, kde se evidentní zanedbání erární vydává za nedbalost, dokonce v kritické chvíli nepřítomného zaměstnance.⁶

Že tyto snahy StB v současné době zesilují, lze posoudit i z toho, že dne 17. 12. 1981 byl zadržen na 96 hodin historik Karel Bartošek, rovněž signatář Charty 77, a během zadržení obviněn z trestného činu výtržnictví podle § 202 trestního zákona.⁷

Žádáme jménem angažované veřejnosti, aby podobné praktiky byly StB kontrolními a nadřízenými orgány znemožněny.

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 12, s. 3–4.

POZNÁMKY

- ¹ Mluvčí Charty 77 odsoudili vyhlášení výjimečného stavu v Polsku v dokumentu, který vzhledem k represím vydali až 7. ledna 1982. Viz dokument Charty 77 č. 2/82 „K zprávám o stanovisku Charty 77 k polské krizi“, CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 403. Dále viz BLAŽEK, Petr: *Solidarita se Solidaritou: Opoziční hnutí v Československu a vyhlášení polského „válečného stavu“ v prosinci 1981*, in: DĄBROWSKI, Dariusz (ed.): *Od rywalizacji do współpracy: Relacje polsko-czeskie w badaniach młodych historyków z Polski i Republiki Czeskiej*, Wrocław 2003, s. 245–265; též BLAŽEK, Petr: *Československo a polská krize 1980–1981*, in: *Securitas Imperii 20*, Praha 2012, s. 58–75.
- ² K policejním zásahům proti bytovým seminářům viz dále sdělení VONS č. 130, 134, 172, 175, 177, 231, 361 a 417, dokumenty č. 131, 135, 173, 176, 178, 232, 364 a 420.
- ³ Správně Kumermann.
- ⁴ Opakovanou zadržovací vazbu používali příslušníci StB proti signatářům Charty 77 již v předchozích letech. Viz sdělení VONS č. 13, dokument č. 13, z 9. 6. 1978 obsahující zprávu o zatýkání československých občanů

a dalších protizákonných praktikách při návštěvě generálního tajemníka ÚV KSSS Leonida Iljiče Brežněva v ČSSR a rozbor zákonných ustanovení o domovní prohlídce a zadržení.

- ⁵ K případu Rudolfa Battěka, který byl 2. listopadu 1981 odsouzen senátem Nejvyššího soudu v Praze k pěti a půl letům odnětí svobody, viz sdělení VONS č. 140, 189, 227, 260, 275 a 483, dokumenty č. 141, 190, 228, 261, 276 a 486, a dokumenty č. 1167 a 1173.
- ⁶ Viz vzpomínky Václava Malého na práci Charty 77 a VONS otištěné in: JANDOUREK, Jan – MALÝ, Václav: *Cesta za pravdou*, Praha 1997, s. 47–51.
- ⁷ Karel Bartošek popsal své zadržení, které příslušníci StB provedli jako provokaci, ve svém deníku. Ukázky z něho publikoval v knize BARTOŠEK, Karel: *Češi nemocní dějinami. Eseje, studie, záznamy z let 1968–1993*, Praha – Litomyšl 2003, s. 126–132.